

האשה שנפלו פרק שמיני כתובות

כל שכן דהוה ליה איצה דלמך לה עניך נתת בגירושין וצמיחה לכך נראה לר"י לפרש מקחו בטל משעת טריפה וג' שדות לאו למעוטי שאר נכסים אלא אפי' ג' שדות מקחו קיים עד שעת טריפה א' ויש ליישב פי' הקונטרס דמקחו בטל משמע דבטל לאלתר וצחוקת הצמים

(ב"ב ג. וס) ה"פ למעוטי מאי דלא מנזי אמרה נחת רוח עשיתי לצעלי אילימא למעוטי שאר נכסים דלא תטרוף לגמרי כל שכן דהויא לה איצה והא דלא קאמר למעוטי שאר נכסים דאין מקחו בטל לאלתר דמילתא דפשיטא היא דאין דאין מקחו בטל אלא צאות ג' שדות דהא כל אדם מוכר קרקעות המשועבדות וממילא ידענא דדוקא צאות שלם שדות קמני דמקחו בטל ומשום למעוטי שאר נכסים דאין מקחו בטל לא אטריך ליה לאוקומא צאות ג' שדות אלא קשה להשצ"א דהיכי מנזי למימר דפשיטא ליה דשאר נכסים אין מקחו בטל הא מקמי דמוקמינן לה הסס צאות ג' שדות הוה ס"ד דמיירי בשאר נכסים אע"ג דקמני מקחו בטל: **ואם איתא נייחד** אה שיעור כתובה כו'. והואל וחשבת לה כאלו גצתה והחזירה לו:

ולמעמיד. פירוש דלא אסקת אדעתך לעצתך דאיצה וצתה ממנתי דמשמע הכי לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת על השלחן כדי למכור השאר אלא כל נכסיו אחראין לתכונתה ואינו יכול למכור שום דבר:

אלא עצה טובה קמשמע א"ן. פי' צונטרס שמא יאבדו המטלטלין ונמלאתה צלם כתובה וצריך לכתוב כתובה אחרת וזה אינו אלא לר' מאיר דלמריה אסור לאדם להסתות את אשתו עשה אמת צלם כתובה ונראה לר"י ענה טובה שלא תהא קלה בעיניו להוציאה ולרשצ"א נראה דגבי אשתו הויא ענה טובה שאם ייחד לה מטלטלין לא יוכל להוציאה לכך עוב לו שיהיו כל נכסיו אחראין לכתובה ויציא הכל ולבסוף דמסיק טעמא דרבי אבא משום איצה הויא טעמא דמתניתין נמי משום איצה בין צימתו בין באשתו: **לא יאמר הואיל ואני יורש החזקתי**. וא"ת ולמחול לנפשיה דהא אמרי' המוכר שטר חוב למכרו וחזר ומחלו מחול ואפי' יורש מוחל וי"ל דשאינה כהא דלינו יורש אלא מכהא אי נמי כר' מאיר דדאין דינא דגרמי ומגבי ציה דמי שטרמ מעליה כדאמר' לקמן (דף פ.).

ודלמא דמכא ליה עבדו ליה. פירש צונטרס שמהא

ואי סלקא דעתין נתנה כתובה לגבות מהיים נייחד לה שיעור כתובה והשאר לזיבין ולמעמיד ולותבה ממנתי' לא יאמר לה הרי כתובתיך מונחת לך על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובתה התם ^א עצה טובה קא משמע לן דאי לא תימא הכי סיפא דקתני וכן לא יאמר אדם לאשתו הרי כתובתיך מונחת לך על השלחן אלא כל נכסיו אחראין לכתובת אשתו אי בעי ליה לזבונא הכא נמי דלא מצי מזבין אלא עצה טובה קמשמע לן הכא נמי עצה טובה קמ"ל אלא דרבי אבא קשיא דרבי אבא נמי לא קשיא משום איבה ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בפומבדיתא בעי אחוה למפסלה לה בגיטא מיניה א"ל מאי דעתך משום נכסי אנא בנכסי פליגנא לך אמר רב יוסף כיון דאמור רבנן לא לזיבין אע"ג דזבין לא הוה זביניה זביני דתניא מי שמת והניח שומרת יבם והניח נכסים במאה מנה אף על פי שכתובתה אינה אלא מנה לא ימכור שכל נכסיו אחראין לכתובתה אמר ליה אביי וכל היכא דאמור רבנן לא לזיבין אע"ג דזבין לא הוה זביניה זביני והתנן בית שמאי אומרים תמכור ובית הלל אומרים לא תמכור אלו לקמיה דר' חנינא בר פפי שלחה כדרב יוסף אמר אביי אטו ר' חנינא בר פפי כיפי תלה לה שלחיה לקמיה דרב מניומי בריה דרב נחומי שלחה כדאביי ואי אמר בה רב יוסף טעמא אחרנא שלחו לי נפק רב יוסף דק ואשכח דתניא הרי שהיה נושה באחיו ומת והניח שומרת יבם לא יאמר הואיל ושאיני יורש החזקתי אלא מוציאין מיבם ויקח בהן קרקע והוא אוכל פירות א"ל אביי דלמא דמבא ליה עבדו ליה א"ל תנא תני מוציאין ואת אמרת דמבא ליה עבדו ליה הדור שלחיה קמיה דרב מניומי בריה דרב נחומי אמר להו הכי אמר רב יוסף בר מניומי אמר רב נחמן זו אינה משנה מאי טעמא אילימא משום דהוה להו מטלטלי ומטלטלי לכתובה לא משעבדי דלמא רבי מאיר היא דאמר מטלטלי משעבדי לכתובה ואלא משום דאמר לה את לאו בעלת דברים דידי את דלמא

ולמעמיד. דלמרת טעמא משום דלא ניתנה כתובה ליצבות מחיים אמאי מהדרת אדר' אבא לאותוהי מצרייתא אוחיזי ממנתי: ומשני ממנתימין לא מותיבנא דמתני' איכא לשנויי דלאו דינא קמני אלא ענה טובה שלא תאבד כתובתה: **על השלחן**. הן מעות שהיא משתמשת בהן אם הוא שולחני: **הכי נמי דלא מנזי מוצין**. צתמיה הא אוקימנא

להיחא צאותן שלם שדות. אבל מי שלא כתב ולא ייחד מוכר הכל ואינה יכולה לעבד עליו וטעמא משום דכתב לה דקנאי ודקנינא ומיהו כשימות או יגרשנה טרפה לקוחות: **ענה טובה**. שמא יאבדו המטלטלין ונמלאתה צלם כתובה וצריך לכתוב כתובה אחרת: **אלא דרבי אבא קשיא**. אדמגרש לה נייחד לה שהרי גירושין גנאי הן לשניהם אלא ודאי טעמא דלא ניתנה כתובה להגבותה מחיים: **משום איצה**. המייחד לאשתו או קרקע או מטלטלין ונתן איצת עולם ציניהם דקברה עיניו ונתן בגירושין אבא זה שמגרש על מנת שיחזיר ידעה דלא עשה אלא למכור ופקעה לה איצה: **דנפלה ליה יבמה**. דמלוה בגדול לייבם: **צעא אחוה**. הקטן ממנו: **למיפסלה בגיטא**. לזרוק לה גט וללסרה על כל האסין כדאמרין ^א צפ"ק דיצמות: **משום נכסי**. קשה בעיניך שאכניסנה שלא אזכה בנכסי אחי כדתנן (יצמות דף טז.) הכונס את יצמתו וזה בנכסי אחיו: **פליגנא לך**. כאלו אני חולץ לה ולא אטול אלא כמוך: **כיון דאמור רבנן**. שומרת יבם אין היבם רשאי למכור כדאמר' לקמן בשמעתי מי שמת והניח שומרת יבם כו': **אע"ג דזבין לו**. ומה שעשה זה שהתנה עמו לחלוק לו וקנו מידו הרי הוא כמוכר: **כיפי**. זמנים. כלומר צמא ייפה והנאה את דבריו ומה טעם נתן זה כששלחה: **שלהא דאביי**. דהיכא דזבין זביניה זביני: **ומס**. הנושה המלוה: **אלא יאמר**. היבם המחויב המעוט: **הואיל ואני יורש**. שאכניס את אשתו ואזכה בנכסים: **החוקסי**. בחוב זה ולא אשלמנו עוד: **דטעא ליה עבדו**. ענה טובה שהיה הקרקע קיים לו עולמית ולא יוציא המעוט צהולאה: **פגא פני מוציאין**. דמשמע על כרחו: **אינה משנה**. לא נישנית משנה זו צבית המדרש של חכמים ולא סמכין עליה במדרי: **דלמא ר"מ היא**. צמתני' דקתני גבי כספים ופירות מלושין ילקח בהן קרקע ואפי' לא תפסה אלמא משעבדי לכתובתה ואפי' לא קיימא לן כר"מ בהא מיהו גבי מוציאין ליכא מאן דפליג אי מקרקעי נינהו ולעולם

משנה היא: **אלא**. להכי אינה משנה וטעות היה מי ששנאה משום דמנזי אמר לה לאו בעלת דברים דידי את ממך לא לויחתי אלא מאחיה: **דלמא** כל כך כשיש לה הרבה מנכסי צעלה הראשון שטמול כתובתה מהן ולא יהיו יראין הלקוחות שטרורף מהם ואם תאמר ונימא נמי שלא יהיה מוכר מהאי טעמא משום דטעא ליה עבדו ליה וי"ל דמשום טעמה לא נפסיד ללקוחות: **ר"ב מאיר היא דאמר מטלטלי משעבדי לכתובה**. אומר ר"ת דלא אמר ר"מ לגבות מימיה אלא דוקא מיניה ויבם צמקוס אחיו קאי והוי כמו מיניה וכן משמע בצמא דוכתבין דצמיניה פליגי וליכא למימר דלר"מ [מטלטלין] דיתמי נמי משעבדי לכתובה וכמקרקעי דמי דא"כ אפי' לית לן דרבי נתן דין הוא שתגבה ממנו כאלו הוה מקרקעי ועוד דהשתא מלוה דעדיפא דמודו רבנן דגבי מיניה אפילו מגלימא דעל כהפיה מודה ר"מ דמטלטלי דיתמי לא משעבדי ליה כתובה דגריעא דלרבנן אפילו מטלטלי ידיה לא משעבדי לה מטלטלי דיתמי וא"ת דצפרק נושאין על האנוסה (יצמות דף טז.) תניא יש מוכר את אביו להגבות לאמו כתובה כ"ד כו' וקאמר הא מני ר"מ היא דלמך מטלטלי משעבדי לכתובה והשתא הא אפילו ממטלטלי דיתמי לא גביא כדפרישית ^א כ"ש ממטלטלי דמקבל מתנה דאליס טפי כדמשמע ביס נוחלין (ב"ב דף קלג.) דייק השתא צירופה דאורייתא אלמנתו ניונת מתנת שכיב מרע דרבנן לא כל שכן משמע אבל מתנת צריא דהויא דאורייתא אינה ניונת אלמא גריעא ירושה ממנת צריא וי"ל דהיא דיצמות איירי צמתנת שכיב מרע דגריעא מירושה: **לל**

(א) [לקמן טז. כו. גיטין כב: כ"ב כח: כט. קית. קס: ע"ש חולץ קלו: עירובין נט.]. (ב) [לעיל עט.]. (ג) [עירובין טז.]. (ד) [גיטות כט. קדושין סה.]. (ה) [ב"ב מט.]. (ו) [ג"ל צ"ה]. (ז) [עירובין ג.]. (ח) [לעיל עט.]. (ט) [לקמן פה.].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ר' מאיר וכו' כ"ש ממטלטלי דמקבל ממה. כ"ב צ"ב ערה דף מט ע"ב ד"ה הוא ואשמו וכו' כתבו תוס' לכתב למימר דכ"ש לא הוה הוא הדין מיהא הוה ע"ש ולכן כתבו פה בכתמא שמכו על מ"ש פס:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה (בצ"ב) מגרשה בגט וכו' ויש ליישב פי' הקונטרס. ע"י גיטין דף מה ע"א תד"ה אשה וכו' עד סוף הדבור ודוק:

מוסף רש"י

דאמר מטלטלי משעבדי לכתובה. גבי שומרת יבם שכתובהה על נכסי צעלה הראשון הניח אחיו מעות ילקח בהם קרקע והוא אוכל פירות אלמא מעות משעבדי לכתובה (קדושין טו.).

לב א מיי פ"כז מה"ל אשות ה' יא סגג עשין נא טו"ע ה"ע ס"י קמח סעף ג': לב ב מיי שם הלכה יג טו"ע שם סעף ה':

תוספות ר"ד

בהם זכה אם קדם היבם וזכה בהם ה"ה שלו ואם קדמה היא וזכתה ה"ה קדמה בפי הכותב מפרש דוקא אם קדמה ותפשה מחיים דבעל מהני לה תפישתה אבל תפשה לגבות מיתה לא מהני לה וה"ה של יבם (ב) ואם קדמה ותפשה מחיים א"י לגבות מהן שהיבם מעכב שרוביה ליבמה אלא בזה זכתה ודכולהו קיימי קמה בהן קרקע והוא אוכל פירות: כנסה וכו'. פי' הדמשה שמת עמרו כל הנכסים ברשותה לגבות מהן: לא יאמר לה וכו'. פי' כדי שיוכל למכור שאר הנכסים שלא נתנה כתובה ל"מ אלא כל נכסיו של מת אחראין לכתובה וא"י למכור מהן כלל (והרב אומר שאין היבם יכול לא ניתנה כתובה לגבות מהיים דהבא ביבם קמיירי וק"ל דניחנה כתובה לגבות מחיים דיבם והטעם הוא מפני שאסור לייחד לה כתובתה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה: גירשה אין לה אלא כתובתה והוא יכול למכור הכתובה אלא שלא גירשה אביו רשאי למכור מכל נכסי אחיו כדפרישית: וכן לא יאמר אדם וכו'. אין דין אחריות דיבמה כדין אחריות דאשה שדין אחריות דיבמה הוא שמעכב ע"י המכור ודין אחריות דאשה הוא לשיעבוד שאם מכר שיש לה לטרוף הלקוחות. תניא רבי אבא אומר שאלתי את סומכוס ארזי כיצד יעשה אם הן הוא יעשה סעודה ויפייס ואם ישראל הוא יגרש בגט ויחזיר. פי' וכוין שגירשה פקע מעליו דין יבמה וה"ה ככל אשה דעלמא שיכול למכור ואין לה אלא שיעבוד לטרוף הלקוחות אם לא תמצא בני חרי: ההוא גברא דנפלה ליה יבמה בפומבדיתא בעא אחוה למיפסלא מניה בגיטא א"ל מה דעתך משום נכסי ביבמסי פליגנא לך פי' וקנו מידו שיהיו עמו אמר ר"י כיון דאמור רבנן לא לזיבין אי זבין לא הוי זביניה זביני. דתניא מי שמת והניח שומרת יבם והניח נכסי בק' מנה אע"פ שאין כתובתה אלא מנה לא ימכור שכל נכסיו אחראין לכתובתה. פי' כיון דלגובינא קיימא קמה אין יכול למכור ומה שתפש קנין לחלוק עם אחיו קנינו בטל שאין הנכסים ברשותו אלא ברשות היבמה:

(א) נראה דל"ל ה"ה על יבם דלפילו קדמה ותפשה מחיים דיבם אינה יכולה לגבות מהן וכו'